

4.2 Stellessen 1 t/m 12: groep 3

In dit deel van de handleiding zijn in totaal 12 lessen in opgenomen. De eerste les zal in december gegeven kunnen worden wanneer de kinderen al wat woorden tot hun beschikking hebben. Houd er rekening mee dat de kinderen nog geen zinnen kunnen schrijven. Ze mogen nog veel met tekeningen en symbolen werken. Verder kan een aantal lessen of kopieerbladen meerdere malen en voor diverse doeleinden worden ingezet. Ook is aan te bevelen de kopieerbladen te vergroten tot A3.

De volgende lessen zijn opgenomen:

- Les 1: Dichten Doen: voor Sint
- Les 2: De kerst komt!
- Les 3: Prettig portret
- Les 4: Opsporingsbericht
- Les 5: Heksenrecept
- Les 6: Feestje vieren
- Les 7: Dichten Doen: een elfje
- Les 8: In de boom, uit de boom
- Les 9: Tovertitels: sprookje spellen
- Les 10: Twee wordt één
- Les 11: Tovertitels: verhaal verzinnen
- Les 12: Super sorbet

- De kinderen gaan in ieder eerste deel aan de slag met de inhoud van de les.
- In ieder tweede deel is er aandacht voor toepassing van de leestekens en spellingregels aan de hand van de Spelling Spieker. Bij de meeste lessen in groep 3 is de inhoud dusdanig kort dat er in dezelfde les al direct aandacht is voor de spellingregels. Soms kan het voorkomen dat er beter een tweede les aan gewijd kan worden.

Les 1: Dichten Doen: voor Sint

Doel: De leerlingen leren een gedicht aan te vullen.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Uitdelen kopieerblad	5 minuten	Kopieerblad voor Sint
Start schrijven	30 minuten	
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Vertel de kinderen dat iedereen een gedichtje kan schrijven. Laat de kinderen de volgende zinnen aanvullen:

Sint met mijter en zijn baard

Rijdt met staf rond op zijn...

Sint heeft weer genoeg te doen

Elke avond vult hij de.....

Je kunt op verschillende manieren een gedichtje schrijven. Een simpele manier is een sinterklaasgedicht. Deze kent het rijmschema AABB. Dit betekent dat het laatste woord in de eerste zin rijmt op het laatste woord in de tweede zin. Wij gaan nog geen gedicht schrijven maar wel woorden rijmen. Hiervoor krijgen de kinderen een kopieerblad.

•Start schrijven:

Laat ieder kind kopieerblad voor Sint voor zich pakken. Hierop kunnen de kinderen rijmwoorden schrijven. De kinderen gebruiken de Spelling Spieker direct om de woorden goed op te schrijven. Zo kunnen ze op de ei-plaat bekijken en de basisregels doornemen.

• Afronding:

De kinderen kunnen de plaatjes bij de rijmwoorden mooi inkleuren. Verder is het mogelijk enkele kinderen de rijmwoorden voor te laten lezen.

Les 2: De kerst komt!

Doel: De leerlingen leren een verhaal te schrijven met inleiding, kern en slot.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Grabbelen wie wat waar	5 minuten	Wie wat waar grabbelzakjes thema kerst
Start schrijven	30 minuten	Kopieerblad de kerst komt
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Teken in een heel simpele vorm de kerstboom (*kopieerblad kerst komt*). Vertel de kinderen dat deze kerstboom van winterverhaaltjes houdt. Verhaaltjes die grappig, spannend of verzonnen zijn. Maar ook van verhaaltjes die kloppen. Verhaaltjes bestaan uit 3 gedeeltes.

Schrijf het woord **inleiding** naast de top van de kerstboom. Schrijf hierachter onder elkaar de woorden wie-wat-waar. Een verhaal begint altijd met een inleiding. Vertel dat in de inleiding duidelijk wordt wat het onderwerp van het verhaal is. Het onderwerp is vaak de hoofdpersoon. Iemand die iets meemaakt. Bijvoorbeeld: de kerstman. Weten de kinderen nog meer dieren of mensen die met de kerst te maken hebben? Ook wordt er vaak iets gezegd over een voorwerp dat met de persoon te maken heeft of te maken krijgt. Bijvoorbeeld: de kerstballen. Hebben de kinderen nog ideeën? Vervolgens staat in de inleiding waar het verhaal zich afspeelt. Bijvoorbeeld: de keuken. De kerstman staat in de keuken en kijkt in de pan, is dat soep met kerstballen? Deze 3 dingen samen, wie-wat-waar, vormen de inleiding! Wie weet er ook een wie-wat-waar voorbeeld te noemen? Laat de kinderen de inleiding zó schrijven dat iedereen verder wil lezen.

Schrijf het woord **kern** naast het brede gedeelte van de kerstboom. Schrijf hierachter: wat gebeurt er? Vertel dat in de kern iets gebeurt met de persoon, het voorwerp en misschien de plek waar het zich afspeelt. Bijvoorbeeld, de Kerstman is zijn slee kwijtgeraakt. Of de kerstballen zijn kapot gegaan. Of de slee van de Kerstman is kapot. Of de kerstballen vliegen de boom uit... Wat gaat de hoofdpersoon nu doen?

Schrijf onder wat gebeurt er: wat gebeurt er daarna? De kern is meer dan een paar zinnen. De kern is langer dan de inleiding. Hierin wordt echt duidelijk waar het verhaal naar toe gaat. Bijvoorbeeld: de Kerstman is de kerstballen kwijt. Met de slee gaat hij op pad en zoekt overal. Als de slee kapot gaat, gaat de Kerstman terug naar huis.

Schrijf het woord **slot** naast de stam van de kerstboom. Achter slot schrijft u: hoe loopt het af? Vertel dat bij het slot het verhaal afloopt. Soms goed, soms niet goed. Het moet wel duidelijk zijn dat het verhaal is afgelopen. Bijvoorbeeld: De Kerstman was wel verdrietig. Hoe moesten de kerstbomen nu versierd worden? Hij liep naar de keuken, wat zat daar nu in de pan? In de tomatensoep dreven gelukkig alle kerstballen! Met een inleiding-kern-slot zit je al snel op 10 zinnen.

•Grabbelen:

Vertel dat de kinderen dit zelf ook kunnen! Het verhaal heeft met de kerst te maken. Hiervoor krijgen ze wel hulp van de: wie? wat? waar? grabbelzakjes. Er zijn 3 zakjes. Een zakje "wie" met allerlei hoofdpersonen. Een zakje "wat" met allerlei voorwerpen. Tot slot een zakje "waar" met allerlei plaatsen waar een verhaal zich kan afspelen. Laat ieder kind uit elk zakje een woord grabbelen. Met deze 3 woorden hebben zij de inhoud voor hun verhaal en mogen ze beginnen.

Ga de kinderen langs en noem op wat er op hun kaartjes staat. Kinderen kunnen elkaar ook helpen met moeilijke woorden. Natuurlijk kan de combinatie van de 3 kaartjes hilarisch of heel moeilijk zijn. Ze mogen hun fantasie de vrije loop laten. Alles kan. Dieren kunnen praten, plaatsen kunnen veranderen en voorwerpen hebben misschien wel speciale eigenschappen. Als deze 3 woorden maar duidelijk terugkomen. Hebben de kinderen al direct een idee? Laat de kinderen van gedachten wisselen.

Voor de leerkracht: De volgende woorden zijn opgenomen in de zakjes

Wie	Wat	Waar
De Kerstman	De kerstboom	Bij de open haard
Rudolf het rendier	De kerstkaart	Aan tafel
Oom & Tante	Het kerstliedje	De keuken
De kalkoen	De kerstbal	De supermarkt
De postbode	De kaars	De kerk
De slager	De kerstkransjes	De herberg
De engelen	De arrenslee	De kerststal
Jezus	Het kerstpakket	Het restaurant
De drie koningen	Het spelletje	De kerstmarkt
De herders	De kerstster	De ijsbaan
De os en de ezel	De kerstfilm	De schoolhal
Het kerstkindje	De schoolviering	De Noordpool
De boswachter	De sneeuwpop	De klas
De kok	De taart	Thuis
Maria & Jozef	De adventskalender	De skipiste

•Start schrijven:

Laat ieder kind het kopieer kerst komt voor zich pakken. Hierop kunnen ze de kladversie van hun verhaal schrijven. Het gaat nu vooral nog om het verhaal, nog niet om de spelling. Natuurlijk zullen de kinderen geen volzinnen schrijven. *Het is al knap dat ze enkele woordjes kunnen opschrijven en dit aanvullen met pictogrammen en tekeningen.* Het verhaal hoeft nog niet direct af te zijn. Deze les is bedoeld als oriëntatie op verhalen schrijven. Het geeft ook niet als ze de woorden op de kaartjes niet kunnen lezen. Deze zijn nog erg moeilijk. Help de kinderen hiermee en zet de goede lezers in als extra hulp. Ze kunnen hier eventueel op een ander moment of in een andere les aan verder werken. Laat ze wel zover mogelijk komen. Loop rond en help de kinderen die niet verder komen met schrijven op weg. Komen ze er echt niet uit met de 3 woorden die ze hebben? Laat ze dan een van de woorden inleveren en een nieuwe grabbelen.

• *Kinderen klaar? Met de kinderen die snel klaar zijn, kunt u het werk samen op spelling controleren.*

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les alleen naar het omdraaien of vergeten van letters. U kunt bij deze les de pictogram van hakwoord ophangen.

•Afronding:

Vraag de kinderen hoe het schrijven is gegaan. Hadden ze direct al een idee of hebben ze even na moeten denken? Wie wil er over zijn/haar verhaaltje vertellen? Ook moeten de kinderen de kaartjes weer in de grabbeltzakjes inleveren.

Les 3: Prettig portret

Doel: De leerlingen leren een persoonsbeschrijving te maken.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Uitdelen kopieerblad	5 minuten	Kopieerblad prettig portret
Start schrijven	30 minuten	
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Teken in een heel simpele vorm een hoofd met neus, ogen en mond op het bord. Vertel de kinderen dat je jezelf hebt getekend. Maar nu weet je nog niet dat dit juf/meester is. Het heeft nog geen kleur en zegt nog weinig. Vraag de kinderen welke kleur haar je hebt. Schrijf dit naast het haar. Vraag ze naar de kleur ogen. Schrijf dit ter hoogte van je ogen. Stel ze vervolgens de vraag of ze weten wat jou lievelingskleur is. Hoe weten ze dit? Als ze dit niet weten vertel je het. Ook vraag je ze naar jouw hobby en lievelingseten. Als dit af is staat op het bord een portret met enkele belangrijke kenmerken van jouw als persoon. Natuurlijk teken je elementen als sproeten of dikke wenkbrauwen er ook bij. De kinderen gaan dit ook maken. Ze maken een portret van hun buurman of buurvrouw. Dit doen ze aan de hand van het kopieerblad "Prettig Portret".

Maak tweetallen. Bij oneven aantallen laat je een drietal met elkaar werken.

•Start schrijven:

Deel aan ieder kind kopieerblad Prettig portret uit. Lees eerst alle vragen voor. De kinderen lopen een voor een de vragen langs en na het beantwoorden van alle vragen tekenen ze het bijbehorend portret. Ze schrijven met potlood zodat woorden direct verbeterd kunnen worden. Bij deze les wordt dus direct gebruik gemaakt van de spellingregels, die al op het bord hangen of anders de regels uit de spellingspieker. Loop rond en help de kinderen op weg. Let op dat ze het van hun klasgenoot, en niet van zichzelf, invullen.

- *Kinderen klaar? Met de kinderen die al snel klaar zijn kunt u het werk al samen op spelling controleren.*

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les alleen naar het omdraaien of vergeten van letters. U kunt bij deze les de pictogram van hakwoord ophangen.

•Afronding:

Vraag de kinderen hoe het schrijven is gegaan. Pak willekeurig een aantal portretten, dek de naam af en vraag vervolgens of iemand in de klas kan raden over wie het gaat. Aan welke kenmerken leiden ze dit af?

Les 4: Opsporingsbericht

Doel: De leerlingen leren een opsporingsbericht te schrijven.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Uitdelen kopieerblad	5 minuten	Kopieerblad opsporingsbericht
Start schrijven	30 minuten	
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Vertel de kinderen dat de hond van de burens is weggelopen. Als de hond nu maar niets overkomt! * Wie heeft er een idee over hoe we ervoor kunnen zorgen dat de hond weer terugkomt? Het idee van een opsporingsbericht komt vast naar voren. Haak hier op in of introduceer dit zelf. Wie weet wat er allemaal in moet staan? Schrijf deze punten op het bord:

- Roepnaam van het dier
- Lengte & gewicht: bespreek kort de maten meter en centimeter
- Kleur haar: of vacht
- Opvallende kenmerken: zoals oormerk of rode halsband
- Wanneer verdwenen: maand, dag en tijdstip
- Waar verdwenen : plek in de buurt
- Woonplaats
- Gegevens eigenaar: telefoonnummer of adres

De kinderen hebben of kennen in hun eigen omgeving vast ook een huisdier. Hier gaan ze een opsporingsbericht voor schrijven. Het maakt niet uit wat voor dier het is. Hebben ze geen huisdier in hun eigen omgeving waar ze aan denken? Dan bedenken ze een dier of u helpt de kinderen op weg.

*Variant:

Misschien heeft u een knuffel of echt dier dat in de school “verstoep” kan worden. Hier kunnen de leerlingen een echt opsporingsbericht voor schrijven en vervolgens door de school ophangen. Zijn er kinderen die de knuffel/het dier terugvinden?

•Start schrijven:

Deel aan ieder kind het kopieerblad Opsporingsbericht uit. Ze vullen dit zo goed mogelijk in. Vervolgens tekenen ze het huisdier erbij. De kinderen checken direct hun eigen verhaal op de spellingfouten aan de hand van de Spelling Spieker.

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les alleen naar het omdraaien of vergeten van letters. U kunt bij deze les de pictogram van hakwoord ophangen.

•Afronding:

De kinderen laten hun opsporingsberichten zien en een aantal leest hun bericht voor. Hang de berichten op.

Les 5: Heksenrecept

Doel: De leerlingen bedenken een recept met fantasie ingrediënten.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Uitdelen kopieerblad	5 minuten	Kopieerblad heksenrecept
Start schrijven	30 minuten	
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Vertel de kinderen over Hatsjie de Heks. Ze woont in het bos met haar 3 katten en vliegende bezem. Ze heeft een klein vreemd huisje begroeid met vreemde paarse takken en er staan geel gestreepte bomen bij de voordeur. Binnen hangt een vreemde geur. Boven het vuur in de keuken hangt een grote ketel. Heks Hatsjie maakt namelijk een toverrecept. Ze is erg verkouden en maakt een medicijn om beter te worden. Ze weet niet meer precies wat er allemaal in de ketel moet. In ieder geval 5 brandnetels en 3 konijnenkeutels. Kunnen de kinderen haar helpen met wat er allemaal in moet? Laat ze een aantal mogelijkheden opnoemen. Ze mogen het straks zelf in de ketel schrijven en erbij tekenen hoe het eruit ziet.

•Start schrijven:

Deel aan ieder kind het kopieerblad Heksenrecept uit. Ze mogen er hun eigen recept van maken. Wie kan er de meest vreemde ingrediënten verzinnen? De kinderen gebruiken de Spelling Spieker om de simpele regels (als hakwoord) toe te passen.

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les alleen naar het omdraaien of vergeten van letters. U kunt bij deze les de pictogram van hakwoord ophangen.

•Afronding:

Laat een aantal kinderen hun toverrecept voorlezen.

Les 6: Feestje vieren!

Doel: De leerlingen schrijven een verhaal met inleiding, kern en slot.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Grabbelen wie wat waar	5 minuten	Wie wat waar grabbelzakjes thema carnaval
Start schrijven	30 minuten	Kopieerblad feestje vieren
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Teken in een heel simpele vorm de ballon op het bord (zie kopieerblad feestje vieren) . Vertel de kinderen dat deze ballon van feestelijke verhaaltjes houdt. Verhaaltjes die grappig, spannend of verzonnen zijn. Maar ook van verhaaltjes die goed geschreven zijn . Verhaaltjes bestaan uit 3 gedeeltes.

Schrijf het woord **inleiding** naast de bovenkant van de ballon. Schrijf hierachter onder elkaar de woorden wie-wat-waar. Een verhaal begint altijd met een inleiding. Vertel dat in de inleiding duidelijk wordt wat het onderwerp van het verhaal is. Het onderwerp is vaak de hoofdpersoon. Iemand die iets meemaakt. Bijvoorbeeld: het dansmarietje. Weten de kinderen nog meer dieren of mensen die met carnaval te maken hebben? Ook wordt er vaak iets gezegd over een voorwerp dat met de persoon te maken heeft of te maken krijgt. Bijvoorbeeld: de polonaise. Hebben de kinderen nog ideeën? Vervolgens staat in de inleiding waar het verhaal zich afspeelt. Bijvoorbeeld: de klas. Het dansmarietje zit in de klas en kijkt naar buiten, komt daar een grote optocht aan? Deze 3 dingen samen, wie-wat-waar, vormen de inleiding! Wie weet er ook een wie-wat-waar voorbeeld te noemen? Schrijf de inleiding zó dat iedereen verder wil lezen.

Schrijf het woord **kern** naast het midden van de ballon. Schrijf hierachter: wat gebeurt er? Vertel dat in de kern iets gebeurt met de persoon, het voorwerp en misschien de plek waar het zich afspeelt. Bijvoorbeeld, het dansmarietje dat de optocht miste. Of het optreden tijdens de optocht. Of de polonaise door de klas. Of het dansmarietje rent de school uit... Wat gaat de hoofdpersoon nu doen?

Schrijf onder wat gebeurt er: wat gebeurt er daarna? De kern is meer dan een paar zinnen. De kern is langer dan de inleiding. Hierin wordt echt duidelijk waar het verhaal naar toe gaat. Bijvoorbeeld: het dansmarietje is de school uitgerend en voegt zich bij de optocht. Ze sluit aan bij de polonaise.

Schrijf het woord **slot** naast het knooppunt van de ballon. Achter slot schrijft u: hoe loopt het af? Vertel dat bij het slot het verhaal afloopt, soms goed soms niet goed. Het moet wel duidelijk zijn dat het verhaal is afgelopen. Bijvoorbeeld: De rest van de klas ziet het door het raam. De juf zegt: leggen jullie de pennen maar neer, wij doen ook mee aan de optocht! Met een inleiding-kern-slot zit je al snel op 10 zinnen.

•Grabbelen:

Vertel dat de kinderen dit zelf ook kunnen. Het verhaal heeft met carnaval te maken. Hiervoor krijgen ze wel hulp van de: wie? wat? waar? grabbelzakjes. Er zijn 3 zakjes. Een zakje "wie" met allerlei hoofdpersonen. Een zakje "wat" met allerlei voorwerpen. Tot slot een zakje "waar" met allerlei plaatsen waar een verhaal zich zou kunnen afspelen. Laat ieder kind uit elk zakje een woord-grabbelen.

Met deze 3 woorden hebben zij de inhoud voor hun verhaal en mogen ze beginnen. Natuurlijk kan de combinatie van de 3 kaartjes hilarisch of heel moeilijk zijn. Ze mogen hun fantasie de vrije loop laten. Alles kan. Dieren kunnen praten, plaatsen kunnen veranderen en voorwerpen hebben misschien wel speciale eigenschappen. Als deze 3 woorden maar duidelijk terugkomen. Hebben de kinderen al direct een idee?

Voor de leerkracht: De volgende woorden zijn opgenomen in de zakjes

Wie	Wat	Waar
De meester	De rode neus	De school
De hele klas	De hoed	Het podium
De clown	Het snoepgoed	De disco
De brandweerman	De confetti	Op straat
Sneeuwwitje	De vlaggetjes	In de stad
De piraat	Het optreden	Op het schoolplein
De cowboy	De dansmuziek	In de klas
De tijger	De chips & ranja	Op de wagen
De Politie agent	De prins	In het centrum
Het dansmarietje	De polonaise	Op de stoep
De heks	De pruik	In het park
De kok	De toeter	In de speelzaal
De kabouter	De optocht	Op de tribune
De indiaan	De versierde wagen	In de schoolhal
De matroos	De fanfare	In de klas

•Start schrijven:

Laat ieder kind het kopieerblad feestje vieren voor zich pakken. Hierop kunnen ze de kladversie van hun verhaal opschrijven. Het gaat nu vooral nog om het verhaal, nog niet om de spelling. Laat de kinderen wel letten op de lengte van de zinnen en de punten aan het eind. Natuurlijk zullen de kinderen geen volzinnen schrijven. Het is al knap dat ze enkele woordjes kunnen opschrijven en dit aanvullen met pictogrammen en tekeningen. Het verhaal hoeft nog niet direct af te zijn. Deze les is bedoeld als voorbereiding op het verhalen schrijven in groep 4. Loop rond en help de kinderen die niet verder komen met schrijven op weg. Komen ze er echt niet uit met de 3 woorden die ze hebben? Laat ze dan een van de woorden inleveren en een nieuwe grabbelen.

•Kinderen klaar? Met de kinderen die snel klaar zijn, kunt u het werk samen op spelling controleren.

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les alleen naar het vergeten van letters of punten. U kunt bij deze les de pictogram van hakwoord ophangen en eventuele andere regels als bankwoord en chinese letter.

•Afronding:

Vraag de kinderen hoe het schrijven is gegaan. Hadden ze direct al een idee of hebben ze even na moeten denken? Wie wil zijn/haar verhaal voorlezen? Ook moeten de kinderen de kaartjes weer in de grabbelzakjes inleveren.

Les 7: Dichten Doen: een elfje

Doel: De leerlingen leren een gedicht te schrijven.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Uitdelen kopieerblad	5 minuten	Kopieerblad elfje
Start schrijven	30 minuten	
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Vertel de kinderen dat iedereen een gedichtje kan schrijven. Je kunt op verschillende manieren een gedichtje schrijven. Een manier is het schrijven van een elfje. Een elfje is een gedicht bestaand uit elf woorden die niet hoeven te rijmen. Schrijf het volgende elfje op het bord:

een woord	bijvoorbeeld: lief
twee woorden	bijvoorbeeld: soort engel
drie woorden	bijvoorbeeld: ze kunnen vliegen
vier woorden	bijvoorbeeld: ze horen bij sprookjes
een woord	bijvoorbeeld: elfjes!

Dit maakt samen elf woorden! Wij gaan nu ook een elfje maken. Het kan over van alles gaan. Het is goed mogelijk om hierbij aan te sluiten op een actueel thema. Je kunt ook kiezen uit de volgende onderwerpen: bedanken, beterschap, dieren, familie, geboorte, huwelijk, kerstmis, kinderen, liefde, moeder, vader, natuur, Nieuwjaar, Pasen, school, seizoenen, Sinterklaas, sport, Valentijn, verdriet of verjaardag.

•Start schrijven:

Laat ieder kind papier voor zich pakken. Hierop kunnen ze de kladversie van hun gedicht opschrijven. Het gaat nu om de inhoud, nog niet om de spelling.

- *Kinderen klaar? Met de kinderen die snel klaar zijn, kunt u het werk samen op spelling controleren. De leestekens laten we bij deze dichtvorm logischerwijs achterwege.*

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les naar het vergeten van woorden. U kunt bij deze les de reeds aangeboden pictogrammen ophangen. Ze schrijven het gedicht vervolgens in het net op het kopieerblad.

•Afronding:

De kinderen kunnen een mooie tekening maken die bij het verhaal past. Laat enkele kinderen hun elfje voorlezen.

Les 8 In de boom, uit de boom!

Doel: De leerlingen leren een verhaal af te maken.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Uitdelen kopieerblad	5 minuten	Kopieerblad In de boom, uit de boom
Start schrijven	30 minuten	
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

• Instructie:

Lees het verhaal In de boom, uit de boom voor: *Joris en Sterre zijn buiten aan het spelen. Het is mooi weer, de zon schijnt. Het waait wel een beetje, maar dat is niet erg, want Joris en Sterre zijn wel wat gewend. Ze zitten bij elkaar op school en spelen bijna elke week samen en beleven samen altijd wel een avontuur. Nu spelen ze bij Sterre. Meestal gaan ze dan knutselen of tekenen, maar vandaag hadden ze daar geen zin in. Ze wilden graag naar buiten om te voetballen. Op straat voetballen mag niet van de moeder van Sterre, omdat er te veel auto's staan. Daarom gaan ze naar het voetbalveldje een paar straten verderop. 'Kijken jullie wel uit', roept de moeder van Sterre hen nog na. Maar dat horen ze al niet meer.*

Joris en Sterre zijn net op weg als Sterre plotseling wat hoort. 'Stil eens', zegt ze zachtjes. Maar Joris hoort haar niet en loopt door. 'Joris', roept ze nu, 'stop eens! Ik hoor wat!' Nu hoort Joris haar wel en stopt. 'Wat hoor je dan', schreeuwt hij naar Sterre. 'Ik hoor niks!' 'Ssstt,' fluistert Sterre, 'stil nou, als je zo hard schreeuwt, kun je ook niks horen'. Joris loopt terug naar Sterre en probeert goed te luisteren. Hé! Nou hoort hij het ook. Het is een heel zacht en zielig geluid, het klinkt best ver weg...miauw...miauw....miauw... 'Maar, dat is een kat!', roept Sterre uit. Ze kijken goed om zich heen, waar zou de kat nou zitten? Plotseling ziet Joris de kat. 'Kijk daar, hij zit helemaal boven in die boom!' roept hij. Nu ziet Sterre het ook. 'Wat erg', zegt ze, 'hij zit vast en kan er niet meer uit. Wat moeten we nu doen?' Joris lacht stoer en zegt 'Ik zal die kat wel redden, daar zorg ik wel voor'. Joris loopt naar de boom en begint te klimmen. Steeds hoger; en hoger en hoger... Sterre durft nu haast niet meer te kijken en roept 'Joris, kom terug, dat is veel te hoog'. Maar Joris luistert niet, hij wil zo graag het katje redden en klimt nog hoger.

Als hij bij het katje is, stopt hij. Net op het moment dat hij het katje wil pakken, springt de kat plotseling zelf uit de boom. Joris schrikt ervan en roept beledigd 'Nou, zeg, klim ik daarvoor in de boom! Je hebt mijn hulp helemaal niet nodig.' Joris wil de boom weer uit klimmen en kijkt naar beneden om te zien waar hij zijn voeten moet neerzetten. Hij schrikt als hij ziet hoe klein Sterre is...Oeps, dit is wel heel erg hoog. Hij kijkt nog eens....Eigenlijk durft hij niet meer naar beneden. Met een bang stemmetje roept hij naar Sterre 'Sterre, Sterre, ik durf niet meer... Ik kan er niet meer uit...'. Sterre is ook bang en zegt 'Nou je bent er zelf in geklommen, nu kom je er ook maar weer zelf uit, hoor...'. 'Maar Sterre, ik durf niet meer', roept Joris nog een keer. Hij begint zachtjes te huilen...Wat nu?!

Vraag na het voorlezen aan de kinderen hoe dit verhaal nu verder zal aflopen. Hoe komt Joris nu weer uit de boom? Ga samen met de kinderen brainstormen over een mogelijke afloop. Laat de kinderen zoveel mogelijk ideeën verzamelen. Stel vragen om te stimuleren: wat kan er allemaal gebeuren (goede afloop, slechte afloop), wie kan Joris helpen, wat kan hij of zij doen, wat is daarvoor nodig, enz. Vertel, als er genoeg ideeën verzameld zijn, dat de kinderen nu zelf het verhaal gaan afmaken. Ze mogen zelf kiezen/bedenken hoe Joris weer uit de boom komt. Deze afloop gaan ze op het kopieerblad schrijven.

•Start schrijven:

Deel het kopieerblad In de boom, uit de boom uit. Leg uit dat de kinderen hun eigen afloop gaan maken. Op de lijntjes schrijven ze in een korte zin op wat er gebeurt. In de vakken mogen ze tekenen wat er gebeurt. Ze mogen zelf kiezen wat ze eerst doen (tekenen of schrijven). Als een kind heel veel moeite heeft met zinnen schrijven, mag hij of zij ook alleen woorden schrijven. Vertel dat kinderen de Spelling Spieker mogen gebruiken.

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les alleen naar het vergeten van letters of punten.

•Afronding:

Vraag de kinderen hoe het schrijven is gegaan. Vraag of iemand zijn verhaal wil laten zien en vertellen. Verzamel de verhalen en hang ze op of bundel ze tot een boekje.

Les 9: Tovertitels: sprookje spellen

Doel: De leerlingen leren een verhaal te schrijven, passend bij de titel.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Grabbelen	5 minuten	Grabbelzakje Tovertitels sprookje spellen
Start schrijven	30 minuten	Kopieerblad sprookje spellen
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Lees het volgende verhaaltje voor:

Er was eens een koningin, met een stiefkindje, Sneeuwwitje geheten. De koningin vroeg elke dag weer aan haar beste vriend, de spiegel, wie de mooiste van het land was. Elke keer kwam er weer uit dat zij dit zelf was. Maar op een gegeven moment zei de spiegel dat Sneeuwwitje de mooiste van het land was! Daardoor werd haar stiefmoeder, de koningin, heel erg jaloers en wilde haar dood hebben. Ze vroeg de jager om Sneeuwwitje mee te nemen naar het bos en haar daar te doden. Dat kon de jager niet en hij liet haar het bos in vluchten. Sneeuwwitje vond het huisje van de 7 dwergen. De dwergen hebben haar opgevangen en voor haar gezorgd. Sneeuwwitje hielp zelf mee in het huishouden. Toch heeft haar moeder haar weer gevonden door de pratende spiegel. Verkleed kwam ze als oud vrouwtje aanzetten en gaf haar een giftige appel. Sneeuwwitje viel dood neer en de zeven dwergen legden haar verdrietig in een glazen kist. Gelukkig kwam er een prins langs op zijn witte paard en die heeft haar wakker gekust. Zij leefden samen nog lang en gelukkig.

Vraag de kinderen wat de naam is van het sprookje dat zojuist werd voorgelezen. Juist, Sneeuwwitje. Dat is de naam, de titel van het sprookje. Een titel vertelt al waar het verhaal over gaat. De titel is belangrijk. Een titel bestaat vaak uit een paar woorden of maximaal één zin. De kinderen gaan ook een sprookje schrijven maar hoeven de titel er niet bij te bedenken. De titel krijgen ze al! Zij mogen daar het bestaande sprookje bij schrijven of het sprookje helemaal verzinnen of aanpassen. Wanneer de titel ze niet bekend voorkomt, is dit dus geen probleem. Ze verzinnen zelf het sprookje bij die titel.

•Grabbelen:

Hiervoor krijgen ze wel hulp van het grabbelzakje Tovertitels. Laat ieder kind uit elk zakje een titel grabbelen.

•Start schrijven:

Laat ieder kind papier voor zich pakken. Hierop kunnen ze de kladversie van hun verhaal opschrijven. Het gaat nu vooral nog om het verhaal, nog niet om de spelling. Laat de kinderen wel letten op de lengte van de zinnen en de punten aan het eind. Het verhaal hoeft nog niet direct af te zijn. Ze kunnen hier eventueel nog een les aan werken. Laat ze wel zover mogelijk komen. Het sprookje moet ongeveer wel 10 zinnen omvatten. Hoe die zinnen zijn vorm gegeven is nog niet belangrijk. Komen de kinderen er echt niet uit met de titel die ze hebben? Laat ze deze inleveren en een nieuwe grabbelen.

• Kinderen klaar? Met de kinderen die snel klaar zijn, kunt u het werk samen op spelling controleren.

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les naar het vergeten van woorden en punten. U kunt bij deze les de reeds aangeboden pictogrammen ophangen.

•Afronding:

De kinderen kunnen een mooie tekening maken die bij het verhaal past.

Voor de leerkracht Groep 3 Tover Titels:

Repelsteeltje, Assepoester, Hans & Grietje, De prinses op de erwt, Roodkapje, de wolf en de zeven geitjes, de gelaarsde kat, De kleine zeemeermin, Doornroosje, het lelijke eendje, Klein duimpje, Tafeltje dekje, De 3 biggetjes, Sjaak en de bonenstaak, Pinoccio.

Les 10 Twee wordt één!

Doel: De leerlingen leren samengestelde woorden te vormen.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Uitdelen kopieerblad	5 minuten	Kopieerblad twee wordt één!
Start schrijven	30 minuten	(evt. knipblad)
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Schrijf het woord tuin op het bord. Teken vlak daarnaast een slang. Vraag de kinderen wat er op het bord staat en schrijf het hele woord aan elkaar eronder of ernaast. Leg uit dat je met twee woorden één nieuw woord kunt maken. Maak duidelijk dat het om bestaande woorden gaat. Om te zorgen dat iedereen de betekenis van het woord weet: laat eventueel een plaatje van een echte tuinslang zien.

Vertel dat de kinderen vandaag gaan toveren met woorden. Ze maken van twee woorden één woord.

•Start schrijven:

Deel het kopieerblad Twee wordt één uit. De kinderen werken deels zelfstandig en deels in tweetallen aan deze opdracht. Bij opdracht 1 staan het plaatje en het woord er al dat samen een woord vormt. Bij opdracht 2 moeten ze een deel van het woord tekenen, en een deel schrijven. Bij opdracht 3 moeten ze vervolgens zelf een woord bedenken, de ene helft van het woord tekenen ze, de andere helft mogen ze schrijven. Als kinderen moeite hebben met het zelfstandig bedenken van een samengesteld woord, kunt u het knipblad Twee wordt één uitdelen. Hier staan allerlei woorden op, die de kinderen kunnen uitknippen om vervolgens zelf combinaties te maken. Geef aan dat bij het schrijven de Spelling Spieker gebruikt kan en mag worden bij het schrijven.

• *Kinderen klaar? Kinderen die snel klaar zijn, kunnen een niet bestaand samengesteld woord bedenken. Ze moeten daarbij ook een betekenis bedenken.*

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les alleen naar het omdraaien of vergeten van letters. U kunt bij deze les de pictogram van hakwoord ophangen.

•Afronding:

Vraag aan de kinderen hoe ze het vonden. Wat vonden ze moeilijk?

Extra afsluiter: Alle kinderen knippen hun samengestelde woord van opdracht 3 uit. De woorden worden dubbel gevouwen en in de grabbelszak van "Tovertitels" gedaan. Elk kind grabbelt een woord en schrijft zo goed mogelijk op wat er staat. Bespreek de antwoorden na.

Les 11: Tovertitels: verhaal verzinnen

Doel: De leerlingen leren een verhaal te schrijven, passend bij de titel.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Grabbelen	5 minuten	Grabbelzakje Tovertitels verhaal verzinnen
Start schrijven	30 minuten	Kopieerblad verhaal verzinnen
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Lees het volgende verhaaltje voor:

Tim en Tina zijn op vakantie en lopen door het bos. Ze zijn hier nog niet eerder geweest. Hé, wat gek! De bomen hebben hier een rode kleur en wat hangt er voor roze spinnenweb? Het is suikerspin! Verderop staat een struik vol zuurtjes. En aan een boom groeien allemaal kauwgomballen en dropveters. Er zitten spekjes in plaats van bladeren aan de boom. Er staan bloemen van chocola. Ook staan er kaneelstokken en lolly's tussen de struiken. Ze eten hun buik goed vol. Dan gaan ze weer naar huis. Ze vertellen niemand over het heerlijke snoepjesbos. Dit is hun geheime snoepplek.

Laat de kinderen een titel bedenken bij dit verhaaltje. Het moet er goed op aansluiten. Laat ze tot slot kiezen uit de volgende mogelijkheden:

- De zoete struik
- Het geheime snoepjesbos
- Het gekke bos

De titel "het geheime snoepjesbos" past het best bij het verhaal. Het verhaal gaat namelijk over een bos vol snoepjes dat Tim en Tina geheim houden. Een titel vertelt al waar het verhaal over gaat. De titel is belangrijk. Een titel bestaat vaak uit een paar woorden of maximaal één zin. De kinderen gaan ook een verhaal schrijven maar hoeven de titel er niet bij te bedenken. De titel krijgen ze al! Zij mogen daar een verhaal bij verzinnen.

•Grabbelen:

Hiervoor krijgen ze wel hulp van het Tover Titels grabbelzakje. Laat ieder kind uit elk zakje een titel grabbelen.

•Start schrijven:

Laat ieder kind papier voor zich pakken. Hierop kunnen ze de kladversie van hun verhaal opschrijven. Het gaat nu vooral nog om het verhaal, nog niet om de spelling. Laat de kinderen wel letten op de lengte van de zinnen en de punten aan het eind. Het verhaal hoeft nog niet direct af te zijn. Ze kunnen hier eventueel nog een les aan werken. Laat ze wel zover mogelijk komen. Ze mogen het zo lang maken als ze kunnen. Maak de verwachtingen duidelijk zodat ze weten wat er gevraagd wordt. Loop rond en help de kinderen die niet verder komen met schrijven op weg. Komen ze er echt niet uit met de titel die ze hebben? Laat ze deze dan inleveren en een nieuwe grabbelen.

- Kinderen klaar? Met de kinderen die snel klaar zijn, kunt u het werk samen op spelling controleren.

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les naar het vergeten van woorden en punten. U kunt bij deze les de reeds aangeboden pictogrammen ophangen.

•Afronding:

De kinderen kunnen een mooie tekening maken die bij het verhaal past.

Voor de leerkracht Groep 3 tovertitels:

De kabouter die de weg kwijt was.

De bal gaat door het raam.

De spin in de boom.

Mies is stout.

De duif op het dak.

De kat krijgt kleine katjes.

De bal rolt in de sloot.

De vlam in de pan.

De prins op de troon.

De schoolbel gaat.

De koe geeft geen melk.

Een pak met een strik.

De vis die op reis gaat.

Het spook in de school.

Sanne zwemt hard.

De boomhut van Job.

De bus op de weg.

De reus met de grote neus.

De boom waait om.

De mus vliegt weg.

De beer vangt de vis.

Opa bakt brood.

Mama danst door de kamer.

De boot vaart de zee op.

Het is volle maan, het spookt.

Een muis in huis.

De geit in de wei.

De mug prikt in de arm.

De man op het paard.

De fee doet een wens.

Het bezoek uit de stad.

De kip en de haan.

De aap klimt omhoog.

De juf doet gek.

De slang die slist.

De indiaan schiet met pijl en boog.

Les 12: Super sorbet

Doel: De leerlingen leren een verhaal te schrijven met inleiding, kern en slot.

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
Instructie	10 minuten	
Grabbelen wie wat waar	5 minuten	Wie wat waar grabbelzakjes thema vakantie
Start schrijven	30 minuten	Kopieerblad super sorbet
Spelling Spieker & netversie	30 minuten	
Afronding	5 minuten	

Werkwijze

•Instructie:

Teken in een heel simpele vorm een sorbet op het bord (zie kopieerblad super sorbet). Vertel de kinderen dat deze sorbet van vakantie verhaaltjes houdt. Verhaaltjes die grappig, spannend of verzonnen zijn. Maar ook van verhaaltjes die echt gebeurd kunnen zijn. Verhaaltjes bestaan uit 3 gedeeltes.

Schrijf het woord **inleiding** naast de top van de sorbet. Schrijf hierachter onder elkaar de woorden wie-wat-waar. Een verhaal begint altijd met een inleiding. Vertel dat in de inleiding duidelijk wordt wat het onderwerp van het verhaal is. Het onderwerp is vaak de hoofdpersoon. Iemand die iets meemaakt. Bijvoorbeeld: de badmeester. Weten de kinderen nog meer dieren of mensen die met de vakantie te maken hebben? Ook wordt er vaak iets gezegd over een voorwerp dat met de persoon te maken heeft of te maken krijgt. Bijvoorbeeld: de vlieger. Hebben de kinderen nog ideeën? Vervolgens staat in de inleiding waar het verhaal zich afspeelt. Bijvoorbeeld: het pretpark. De badmeester is in het pretpark en koopt een vlieger. Deze 3 dingen samen, wie-wat-waar, vormen de inleiding! Wie weet er ook een wie-wat-waar voorbeeld te noemen? Laat de leerlingen de inleiding zo schrijven dat iedereen verder wil lezen.

Schrijf het woord **kern** naast het middelste deel van de sorbet. Schrijf hierachter: wat gebeurt er? Vertel dat in de kern iets gebeurt met de persoon, het voorwerp en misschien de plek waar het zich afspeelt. Bijvoorbeeld, de badmeester is zijn vlieger kwijtgeraakt. Of de vlieger is kapot gegaan. Of de badmeester heeft meer wind nodig om te kunnen vliegeren. Of de vlieger gaat er vandoor... Wat gaat de hoofdpersoon nu doen?

Schrijf onder wat gebeurt er: wat gebeurt er daarna? De kern is meer dan een paar zinnen. De kern is langer dan de inleiding. Hierin wordt echt duidelijk waar het verhaal naar toe gaat. Bijvoorbeeld: de badmeester is zijn vlieger kwijt geraakt en zoekt bij de achtbaan in het pretpark. Wat hangt daar boven bij de achtbaan? De vlieger. Hij loopt er naar toe en klimt omhoog. Daar trekt de wind aan de het touw van de vlieger.

Schrijf het woord **slot** naast het onderste deel van de sorbet. Achter slot schrijft u: hoe loopt het af? Vertel dat bij het slot het verhaal afloopt; soms goed, soms niet goed. Het moet wel duidelijk zijn dat het verhaal is afgelopen. Bijvoorbeeld: Daar kwam iemand om hem te helpen. Het touw draaide rond en de vlieger kwam los. Nu kon de badmeester weer vliegeren. Maar niet meer in het pretpark. Dat was toch niet zo handig. Met een inleiding-kern-slot zit je al snel op 10 zinnen.

•Grabbelen:

Vertel dat de kinderen dit zelf ook kunnen! Het verhaal heeft met de zomer of vakantie te maken. Hiervoor krijgen ze wel hulp van de: wie? wat? waar? grabbelzakjes. Er zijn 3 zakjes. Een zakje "wie" met allerlei hoofdpersonen. Een zakje "wat" met allerlei voorwerpen.

Tot slot een zakje “waar” met allerlei plaatsen waar een verhaal zich zou kunnen afspelen. Laat ieder kind uit elk zakje een woord grabbelen. Met deze 3 woorden hebben zij de inhoud voor hun verhaal en mogen ze beginnen. Natuurlijk kan de combinatie van de 3 kaartjes hilarisch of heel moeilijk zijn. Ze mogen hun fantasie de vrije loop laten. Alles kan. Dieren kunnen praten, plaatsen kunnen veranderen en voorwerpen hebben misschien wel speciale eigenschappen. Als deze 3 woorden maar duidelijk terugkomen. Hebben de kinderen al direct een idee?

Voor de leerkracht: De volgende woorden zijn opgenomen in de zakjes

Wie	Wat	Waar
De kinderen Puck & Pim	De strandbal	De dierentuin
Papa	De snorkel	Het zwembad
Mama	De pet	Het strand
De badmeester	Het ijsje	Het pretpark
De ijscoman	De vlieger	De luchthaven
De piloot	De caravan	De bergen
De ridder	De picknick	De camping
Het paard	De waterval	Het hotel
De kok	De surfplank	Het waterpark
De bakker	De vlieger	De bioscoop
De visser	De broodjes	Het marktplein
De mug	De koffer	Het station
De burens	De slippers	De parkeerplaats
Opa & Oma	De slaapzak	Het restaurant
De politieagent	De rol toiletpapier	Het kasteel

•Start schrijven:

Laat ieder kind het kopieerblad super sorbet voor zich pakken. Hierop kunnen ze de kladversie van hun verhaal opschrijven. Het gaat nu vooral nog om het verhaal, nog niet om de spelling. Laat de kinderen wel letten op de lengte van de zinnen en de punten aan het eind. Het verhaal hoeft nog niet direct af te zijn. Ze kunnen hier eventueel nog een les aan werken. Laat ze wel zover mogelijk komen. Natuurlijk zullen niet alle kinderen volzinnen schrijven. Het is al knap dat ze enkele woordjes kunnen opschrijven en dit aanvullen met pictogrammen en tekeningen. Het verhaal hoeft nog niet direct af te zijn. Deze les is bedoeld als voorbereiding op het verhalen schrijven in groep 4. Loop rond en help de kinderen die niet verder komen met schrijven op weg. Komen ze er echt niet uit met de 3 woorden die ze hebben? Laat ze dan een van de woorden inleveren en een nieuwe grabbelen.

• *Kinderen klaar? Met de kinderen die snel klaar zijn, kunt u het werk samen op spelling controleren.*

•Spelling Spieker:

Kijk met de kinderen in deze les naar het vergeten van woorden en punten. U kunt bij deze les de reeds aangeboden pictogrammen ophangen.

•Afronding:

Vraag de kinderen hoe het schrijven is gegaan. Hadden ze direct al een idee of hebben ze even na moeten denken? Wie wil er kort al even iets over vertellen? Ook moeten de kinderen de kaartjes weer in de grabbelzakjes inleveren.